

משבר הזהות בישראל – הסיפור "אנא מן אל יהוד"

של אלמוג בהר כדוגמה

מחקר משותף

מאת

מ . מחמוד האشم אחמד

מ . עבד- אלוהאב עבד - אלגבר

أزمة ضياع الهوية في إسرائيل

محمود هاشم احمد

عبد الوهاب عبد الجبار

مستخلص البحث

"أنا من اليهود" عنوان كتاب عبري ذي ثلاثة أجزاء , يضم أربعين قصة قصيرة كتبت بين العامين 1996- 2008 وعنوان القصة الثامنة فيه , بقلم الكاتب والشاعر الموج بهار , المولود سنة 1978 والذي يرجع لأصول عراقية . من النادر حقا ان نجد كتابا عبريا بعنوان عربي وهذه القصة عبارة عن محاولة جادة وصادقة في البحث عن الهوية واللغة وفقدانها , وبمستوى لغوي عالي كتب هذه القصة حيث انه نادرا مانجده قد استعمل الأداة (ات) المستعملة عادة قبل المفعول به , في القصة " أنا من اليهود " يصف بهار ما يعتل في قلب وعقل شاب شرقي يهيم في شوارع القدس وطرقاتها ويفقد عبريته العادية الإسرائيلية , انه يود الحفاظ على ارث ابيه واجداده لاسيما الحفاظ على لكنة جده العراقية , وما يلاقيه ذاك الشاب من مصاعب وهموم في التحقيق في مركز الشرطة في خضم مجتمع اشكنازي غربي متعال , يمكن القول ان القصة لحد ما هي صرخة في وجه القهر الثقافي الأحادي العبري ضد " بوتقة الصهر " وهذا الصهر يعني التخلص من الثقافة الشرقية والعربية بالتحديد كي يتسنى لهم الاندماج في المجتمع الغربي الراقي المنتور . ومن مظاهر الثقافة الشرقية البارزة لغويا القدرة على التلفظ بالأصوات الحلقية , أ , ح , ع , ه , كما يجب . محور هذه القصة هي اشكالية تحديد معالم الهوية الحقيقية لليهود الذين هاجروا الى اسرائيل من الدول العربية , ومما لاشك فيه ان التعامل الفوقي والمتعرج ينفي الهوية والوجود ويقود لامحالة لتوالد الأزيمة الناسفة . ومما يجدر ذكره وجود بعض الكلمات العربية مثل : اهلا بيك , يا حبيبي , اشلونك , الناي , القانون , زوجتي , الخ.... فبطل القصة يصاب بعجز في النطق , لالخرس بل يفقد طريقة نطقه بالعبرية الإسرائيلية الأشكنازية ويبدأ الكلام كما كان جده انور العراقي يتكلم , وبهذا النطق لا اليهود يقبلونه ولا العرب يضمونه اليهم , وهذا الشعور هو نفس الشعور بالنسبة لوالديه بالرغم انهما لايعترفان بأنهما يعانيان من نفس الشعور بالغربة بين القلب (الوطن الأم) وبين الجسد (اسرائيل) .

حשיבות المحקר : المحקר הזה מטפל בבעייה שהחברה הישראלית חווה ממה שהיא בעיית משבר הזהות, והיא בעיקר אפלייה גזעית בין היהודים האשכנזים לבין היהודים הספרדים שנחשבים אזרחים מהרמה השנייה לפי מדיניותה של הממשלה הישראלית .

חומר המחקר : הגדרת הזהות, קורות חייו של אלמוג בהר, פעילות הכותרת , טקסטים נבחרים מהסיפור "אנא מן אליהוד" עם הניתוח הספרותי

מטרת המחקר : מטרתו של המחקר מתמקדת על חווייתו האישית של הסופר המשקפת את השלכות האפלייה העדתית הקיימת בין האשכנזים לבין הספרדים .

שיטת המחקר : השיטה במחקר זה היא שיטה אנאליטית .

הקדמה

אחרי שעברו יותר מ 60 שנה על הקמת מדינת ישראל עומדת בפני מדינה זו משאפשר לחשוב אותו משבר אמת בזהות שמהווה אחד מהגורמים החשובים ביותר של יסוד ובניית המדינה , לכן הרבה מבני החברה הישראלית היודית עומדים בפני משבר ברור בקביעות זהותם ואישיותם בתוך העולם המודרני בהשונייים שלו במיוחד עם פיתוח הסרוב העממי לקיומה של ישראל בעולם הערבי והאסלמי . רוב הישראלים מוצאים בעיה בקביעת קשר שאוגד אותם היום .

ולכן פולט מעגלים פולטיים למדינה זו בתקופה האחרונה צורך לחזרת הצטברות החברה הישראלית הנחלקה על עצמה בנוגע סמל שמציג " עם ישראל " האחד של עם יסודי קמה מדינת ישראל .

סמל זה הוא העיר ירושלים , לכן קרה בתקופה האחרונה פתוח נכר בנסיונות היהודאית ירושלים והבטחת זהותה היהודית שהכריזה אותה מדינת ישראל כעיר פירה וסמל לעם הישראלי נוסף על התעקשות הישראלית הכרתם של הפלשתינים , הערבים והמסלמים ביהודה של מדינת ישראל , וזה משקף במציאות את פחדה של ישראל מהתמוטטות הפרויקט הציוני באיזור מפנים .

נחקר ניר זה במשבר הזהות שישראל עומדת בפניו היום והצעדים שנהגה אותם מדינה זו למען יהוד בירושלים בנסיונה לפתרון הבעיה על ידי (החייאת הסמל) האוסף לעם הישראלי שהוא הירושלים⁽¹⁾ .

בעיות הזהות לא תעבו את החברה הציונית הישראלית המופיעה באופן דרמטי בנושא מי הוא היהודי ? המדינה שקוראת עצמה "יהודית " או מדינת היהודית לא הצליחה עד כה בהגדרת מי הוא היהודי ? מצב זה החל לאיים את החברה הציונית כי כבר הופיעו שבטים באסיה ובאפריקה טוענים כי הם יהודיים והם רצו לנצל את חוק השיבה הישראלית שנותן להם את הזכות להיות אזרחים ישראליים בשעת דריסת רגלה אדמתמלסטין הכבושה , במיוחד הם שמעו על שוחדם הכספיים הנותנים לעולים החדשים⁽²⁾ .

העליה הרוסית לישראל בשנת ה-90 (התשעים) היתה בצורה עיקרית מהווה מרגמטיקה ולא אידיאולוגיה כלומר העליה לישראל היתה למען תועלת חברתית – יכלכלית . ולהפך מהעולים האחרים לישראל בעבר כי העולים האלה חשים באמון גדול בשפתאם וישתמשו בה למטרות מגוונות ולא רק בבית אלה התחומים הכלליים בזמן שיהיה זה אפשרי למשל על שלטי חנויותם והם וכך מביטים את התפארום בשפתאם ובתרבותם⁽³⁾ .

" החברה הישראלית " נוסף על כלילתה על שכבות חברתיות שוות כי היא מחולקת מבחינה גיאוגרפית המסורות התרבותיות של האמות שהיהודים חיו בארצם כמיעוטים , כבר עשו רושם באופן משתנה . והשאררו רושם על מבטם שכלית ששונה מאדם לאחר . (עדיין קיימות וכדוגמה המתיחות והאיפה עדיין קיימות בין יהודי גרמניה , ויהודי מזרח אירופה , דבר שמהווה נושא למספר לא ספור מהבדיחות האירונית אפילו בישראל)⁽⁴⁾ .

יש קונפליקט אידיאולוגי בין רבים מהגרים היהודים מאז הקמתה של המדינה היהודית על חורבות פלסטין שנת 1948 , כי המדינה לא הצליחה בשילוב הרכיבים השונים של יהודי המערב (אשכנזים) ויהודי המזרח (ספרדים) בחברה אחת , יש מיעוטים משקפים את הבדלים ומשבר הזהות , היהודים הרוסים מייצגים 20% של החברה הישראלית והם לא מדברים השפה העברית בשטף, וחיים בתוך הגטו המיוחד שלהם ולהאזין למוזיקה רוסית וכן הם מצב תרבותי מיוחד בתוך חברה יש בו רכיבים רבים תרבותיים אחרים אולי החשוב ביותר :

1- התרבות החילונית : שמאומצה על יד המדינה האופן גלוי .

2- תרבות פטריוטית לאומית :- היא תערובת בין החלונית והיהודית .

3- תרבות חרדים :- היהודית הפוריטנית היא גרה בגטו מיוחד שלה מהווה נטל תרבותי על היהודים החילונים ומייצגים כמעט 8% של החברה הציונית . יש גם מיעוט ערבי והם התושבים המקוריים של הארץ אבל הם יותר ממיעוטים בישראל חשובים לגזענות ואפליה⁽⁵⁾ .

עמותת "פנים" והארגונים השותפים לה רואים את משבר הזהות היהודית בקרב הסקטור החילוני כאיום אסטרטגי-קיומי לחברה הישראלית. מדוע משבר שכזה קיים במדינה יהודית? ומה נעשה על מנת לעודד אנשים לטפח את היהדות כמרכיב בזהותם? . מנהיגי הציונות בראשית דרכה היו מונעים על ידי אידאליים ותפיסת עולם מגובשת. ברוב המקרים הם גם היו בעלי רקע עשיר בלימודי יהדות ותחושת מחויבות להמשכיות יהודית, אולם הם פרקו עול תורה ומצוות ברוח התנועות הלאומיות באירופה , ההשכלה והסוציאליזם. הדאגה של האבות המייסדים האלה הייתה:

1- המשך קיומו של העם היהודי כאומה.

٢- שינוי הדימוי של ההוייה היהודית והגדרתה מחדש על בסיס של תרבות ולאום ולא דת, ובכך התאמת היהדות אל הזמן המודרני ואל הצרכים האקטואליים של העם.

אולם משהו השתבש. תהליך של ניכור מהיהדות התחיל להתפשט בתודעה של הציבור החילוני והוביל אל משבר זהות והמשך דרך שאנו מכירים היום.⁽¹⁾

צריך שלא לשכוח שיש סוג של איבה בין היהודים הספרדיים והיהודים האשכנזים, כי האשכנזים החזיקו את כל מרכזי ההשפעה בשירות האזרחי, הצבא, החינוך, התעשייה, ומסחר הכספים. היהודי הספרדי מרגיש כי הוא אזרח מדרגה שנייה והוא קורבן לאפליה וההתנשאות היהודית.⁽²⁾

החילוק בין האשכנזים והספרדים הוא לא בן המאה העשרים, כי חילוק זה החיל עם התרחבותה של האימפריה הערבית, אשר יהודי מדינות ערב וספרד היו מתפתחים בתרבותם והרבה ממסורתם על יהודי אירופה, עד כי היהודי הספרדי היה רואה בבזו ליהודי האשכנזי, שהיה יותר חיוני עם התרבויות הרווחות כמו התרבות הערבית, בעוד היהודים האשכנזים שהיו מופנמים על עצמם והיוו מה שנקרא בגטו, הם היו מדוכאים תמיד, וזה הביא לעקב את התפתחותם התרבותית והציוויליזציוני והיידית נעשתה ללשונם. ביחס ליהודי ספרד השתמשו בכתיבה ולימודים בחופש מלא בלשונם או בלשון העם של המדינה.⁽³⁾

הספרדים נהנו בהצטיינותם על האשכנזים לדורות רבים עד שהתפארותם והתגאותם במקומם התרבותי והחברתי הרם הגיעו למידה גדולה ולקחו מראים רבים בגלל אי קיבולם של היהודי הספרדי להתחתן עם בחורה אשכנזית. וכתוצאה מכך, נוצרה הרגשה של שנאה בין יהודים האשכנזים והספרדים שנמשכה לאורך השנים.⁽⁴⁾

הציונות לחצה על העולים היהודים ללמוד את השפה העברית כשפה ראשית והאידיולוגיה הזאת עודדת על העפרה הלשונית משפת אמם לעברית, והציונות היתה רואה כי השמירה על שפות האם או אפילו השפות האחרות הן מפטאות את השנאה והתנגדות לזהות הלאומית החדשה, מפנה שהיתה רואה לשפות האחרות כי הן מכשלות בפנה האידיולוגיה הציונית.⁽⁵⁾

אבל על פי ההצלחה של השתלטות הלשון העברית, נמשכו כמה מהקבוצות (בעקר הפלשטינים בישראל וכמה מהגורמים הארתודוקסיים הקציונים "החרדים" והעולים החדשים מרוסיה בשנות ה-90) בהשתמשות בשפות האחרות ושמרו על הזהות האחרות עד אם היה זה בגלל סבות וחזקים מגוונים.

גם יש שאלת המעוטים והרבוי בישראל ואך ישתקף זה מבחינה לשונית והיא שאילה חשובה מאד, לכן נקבעו ארבע תרבויות חליפות בהתקשרות בין ה מעוטים והרבוי שהם אינטגרציה, אסימילציה, ספרציה, מרגינליזציה. באינטגרציה ישתמר על דרגה מסוימת מהתרבות המקורית, בעוד היחיד יזוז למען השתתפות כחלק לא מחולק מהחברה. ובאסימילציה יותר בצורה שלמה על המראים התרבותיים המקוריים (כמו השפה והדת) והעדפת המראים התרבותיים לרבוי. ובספרציה לא יקובל את המראים של תרבות הרבוי ויסרבו הצורה שלמה כמעט, ובמרגינליזציה לא הרבוי ולא המעוט יכלו להגיש זהות מקובלת.⁽⁶⁾

עזמי בשארה אומר "אני חייב לציין כי בין לבין אף עייפתי מהעיסוק בשאלת הזהות הנושא אקדמי. חשתי כי אט – אט הפך למעין מעניק לגיטימציה לפוליטיקה של זהות", אותה אני רואה כבעייתית הפוליטיקה של הזהות יוצאת גם לטענתה, מנוקודת החנחה של זהות קיימת. היא הותרת בין היתר למען החברה באותו הזהות, ותופעת את כבודה מהאחר "שמחלל אותו" או מהשלטון והחוק. הזהות מוביעה לעתים כ "מנטליות" שצריך להביא אותו בחשבון ולפעמים כ "תרבות" שלא רק מאפיינת את היחידים. אלא אף קובעת בהגדרות את התנהגותם ואמונתם ותובעת מהכל לכבד תופעה זו. הגדרה אי הסטורית זו של זהות כמעט תורשתית, מסתכנת במילוי התמקיד הישן של ה "גזע".⁽⁷⁾

החברה הישראלית היא חברה של הגירה מטפחת קבוצות של אוכלוסיה ממקומות שונים ומתרבויות רבות שהוכנעו מאז שנת 1948 למדימיות המיכסוגאלויות (mixughagaluyoth) שהשתדלו בכל כוחן לשלב אותן בכפייה ברקמה תרבותית-חברתית אחת לאורך יותר מחצי מאה. סיפור זה שזכה בהכרה רשמית ישראלית כדי שימית חרפה על מדיניות זו ויהיה מתמרד עליה, ויגיש מימד ספרותי לתנועות מחאה מדינית שנוסדו על ידי היהודים היורדים ממדינות ערב כמו תנועת הפנתרים השחורים בשנות ה-80*⁽⁸⁾

בסברים עיונים העוסקים בספרות הוקצה אך מיצער לסיפור הקצר. הרומן בזכות היקפו בלבד ימשך זה מכבר את תשומת – לבם של המבקרים. הרומן נראה כעשיר ורה – אפשרויות יותר מן הספור.⁽⁹⁾

הגדרת הזהות

זהות: שם נקיבה (מן ז-ה-ה) שמשמעו שויון מוחלט וגמור, היות זה עצמו, אידנטיות.⁽¹⁰⁾

זהות של אדם או התרבות היא המהות והאמת שלה ובעוד יש בכל דבר אדם או תרבות או ציויליזציה הקבועים והשנויים , לכן זהותו של הדרך היא הקבועים שלו .⁽¹⁶⁾

זהותה של כל אומה היא תכונותה שמאפיינות אותה משאר האמות האחרות כדי להביע את אשיותה התרבותית .⁽¹⁷⁾

הזהות תמיד היא אוסף של שלושה גורמים: האידיאולוגיה שמשקפת חזון למציאות , הלשון שמביעים בה והתורשה תרבותית בעלת טוה מרחיק – לכת, השפה היא שתאבו אחרי הדת , שגורם מאפיין לעם של תרבות אחת מעם של תרבות אחרת .

אחר כך יבואו: ההסטוריה וגורמי התרבות בעשיית הזהות , הגורם החשוב ביותר מבין גורמי הזהות הוא הדת , כי במלחמות נותכות הזהויות רב – הגורמים , והזהות בעלת המשמעות הרבה ביותר ביחס למאבק היא השוורת , ועל פי רוב זהות זו מתאחדת תמיד עם הדת .⁽¹⁸⁾

קורות חייו

אלמוג פָּהַר, יליד ה'תשל"ט, 1978, גדל ברעננה. סיים תואר ראשון בפילוסופיה, כותב תזה על שירתה של אמירה הס בחוג לספרות עברית באוניברסיטה העברית, וחי בירושלים. סיפורו "אנא מן אֶל-יהוד" זכה במקום הראשון בתחרות הסיפור הקצר של "הארץ" לשנת ה'תשס"ה (2005), תורגם לערבית על-ידי מוחמד עבד, ופורסם ב-2006 בכתב-העת הקהירי הוותיק "אֶל-הֵילָאֵל". מלמד בבית-הספר "קדמה" בקטמונים, ומנחה קבוצת פיוט באוניברסיטת בר-אילן, במסגרת "קהילות שרות". מפרסם ביקורות ספרים במוסף "תרבות וספרות" של "הארץ". שיריו התפרסמו בכתבי-עת שונים: "אלפיים", "הליקון", "הכיוון מזרח", "עיתון 77", "קשת החדשה", "משיב הרוח", "הו", וכן באנתולוגיה "האדומה". "צמאון בארות" הוא ספר שיריו הראשון. ספר השני, "חוט מושך מן הלשון", ראה אור בהוצאת עם עובד ב-2009.⁽¹⁹⁾

בשנת 2005 זכה במקום הראשון בתחרות הסיפור הקצר של "הארץ" עם סיפורו "אנא מן אֶל-יהוד" בעקבות הזכייה החל לפרסם שירים וסיפורים קצרים במספר כתבי עת, בהם "הליקון", "עיתון 77", "הכיוון מזרח" ו"קשת החדשה". עוד פרסם במוספי הספרות של העיתונים ידיעות אחרונות, מקור ראשון והארץ, שם גם פרסם ביקורות ספרות ושפט בתחרות הסיפור הקצר. לפני הפרסום בעיתון "הארץ" פרסם בהר רק מעט שירים, תחת שם-העט "ב. אלמוג", בעיקר באינטרנט, באתרים "קדמה" ו"במה חדשה". אף קודם לכן, ולאורך שנים, היה בהר אחד הקוראים הקבועים בערבים ספרותיים בבית-הקפה "תמול-שלשום" בירושלים.

ספר שיריו הראשון של בהר "צמאון בארות" ראה אור בפברואר 2008. לאחריו הוציא קובץ סיפורים קצרים בשם "אנא מן אל-יהוד" בדצמבר 2008 וספר שירה שני "חוט מושך מן הלשון" בנובמבר 2009. בנוסף פורסמה מסה פרי עטו בשם "חלומות באספניה" בקובץ "תהודות זהות - הדור השלישי כותב מזרחית", ב-2007. בהר זכה בציון לשבח בפסטיבל השירה במטולה לשנת 2008. שירו "שטפון" אף נכלל בבחינת הבגרות בספרות בחורף 2010, אך לא כחלק מהחומר הנלמד. בשנת 2010 פרסם רומן ראשון בשם "צ'חלה וחזקל".

בהר הוא מן היוצרים הבולטים בשירה העברית הצעירה, ובגל החדש של השירה המזרחית הצעירה (שהתארגנה בין השאר סביב כתב-העת "הכיוון מזרח"), השירה האמונית הצעירה (שהתארגנה סביב כתב-העת "משיב הרוח"), השיבה אל השירה הצורנית (שהתארגנה סביב כתב-העת "הו!"), השירה החברתית והפוליטית (שהתארגנה בין השאר סביב פעילות "גרילה תרבות"), והתחדשות השירה הירושלמית (שהתארגנה סביב ערבי ספרות בבית-הקפה "תמול-שלשום" ופסטיבלי שירה כ"מי אהבה לשירה" ו"מטר על מטר").

לדברי חבר השופטים בפרס ראש הממשלה על-שם לוי אשכול לסופרים עבריים לשנת תש"ע (יגאל שוורץ, רות אלמוג ולאה איני): "אלמוג בהר הוא משורר וסופר צעיר, מעניין ונועז, שקולו המקורי והמבטיח התבלט בספרות העברית למן ראשית פרסומו. ביצירתו שובר בהרמוסכמות לשוניות, מנער מהן קיבעונות חברתיים ופוליטיים, מחדד את מגוון הזהויות הישראליות, על לשונותיהן המחוקות, ומשיב להן את ערכן וכבודן. בתפיסתו את השלם הישראלי כמושתת על ריבוי, יוצר בהר סדר אמנותי ותרבותי חדש".⁽²⁰⁾

פעילות הכותרת

הסופר אלמוג בהר בחר לכתוב את כותרת ספרו בערבית , בחירה זו הבחירה מפגיעה לקורא העברי אין ספק אבל היא בחירה מצליחה מבחינה ספרותית במידה גדולה גם היא מביעה בתכלית את פניתו של הסופר כידוע כי

לכותרת תפקיד חשוב בסימיוטיקה של התקשורת הספרותית והיא במשמעות זו אינה יתורות לשונות ליצירה , וגם אינה גורם מגורמיה נתלשה מההקשר שלה להעבירו ליתירה כלה , והסופר נותן לספורו כותרת היא אותה משנתן לעבודה מחשיבות וטיפול . כי אם אולי היתה הכותרות של יצירה יותר משהינו חושבים כסיבוך כי כוונות הכותב שונות שורשית מיכוונותו מיצירתו שמסתכסכים אותם גורמי הספרותיים ואחרים פרגמטיים , אולי הוספנו הגורם הכלכלי (הנפוצי) וככה יסתככו יתרבו תפקידי הכותרת . אין ספק פעילותו של הקורא מתרכזת בצורה עקרית על הכותרת המיצגת אוצר לשוני אפשרי הגדול ביותר תכונה תכונה זו היא במדה גדולה ביותר מהחשיפות , כי היא במקביל תשעיר פעילות קבול נשאה אפשרית בהיותה בסיס ברשנות מספר -1 .

ובכן רצה (אלמוג בהר) לשים בכותרת יצירה סימנטיקית נישאה ביותר יכולה להסתפק הקורא ביצירה הספרותית , והצליח בזה במדה רחוקה ביותר ובמיוחד הכותרת כתובה בלשון הערבית שמבין אותה הקורא העברי בגלל התקרבות החזקה בין שתי הלשונות הן בגוף במדבר (אנא) העברי ואני העברית והזהדות במלת היחס (من) והדמיות בין המלה (היהודים) בעברית ו (اليهود אליהוד) בעברית .

נוסף על זה הסופר הוא יהודי ספרדי או יהודי ערבי והוא מסופק תמיד בלויאליות שלו , ונשאר בצד הטור החמישי תקופה ארוכה בגלל קלסטר המזרחי , ותרבותו הערבית והחשוב ביותר הפרדקס ספרותי בכותרת , והלם שישאיר אותו בסכל הקורא הישראלי ששומע תמיד בכמה מההפגנות הסיסמה הנפוץ ביותר (תשחט היהודים) שמתרגמת לעברית כצורתו בלי תרגום עד שנכנס בתוך תוכה של השפה .

הסופר נסה בתחום המבנה הלשוני לזהות בין מצבו של גבור הספור ומספרו שנהפכה לשונו ונעשתה כבולה לבין רמת הכתובה וטבע הלשון הכתובה בניירות , הקורא הספור העברי מבין זה בנקל , השפה מגמגמת , מפוגרת , והסופר ישתמש במשפטים שהם קרובים בהרכבת המשפט הערבי כדי שהצורה תהיה קרובה מהתוכן ויצירה הספרותית השלמה הזאת (ועם הגיע ראש חודש תמוז) .

אנא מן אל-יהוד' של אלמוג בהר . על פניו, מדובר באירוניה גסה, במין הפוך על הפוך מאולץ. שכן מדובר באסופת סיפורים בעברית (ואחד בערבית), עם כותרת בערבית, וכותב שמהדהד דווקא את הספרות המערבית של המאה הקודמת. תדחפו לכל זה מנה גדושה של פוסט-קולוניאליזם מודע לעצמו, עם זהות מזרחית, תודעת גלות וכל מה שנגזר ממנה – כמו התייחסות לגלות הפלסטינית מאז 1948 – ותקבלו את קווי המתאר של האסופה היפהפייה הזו.

היא יפהפייה בגלל ולמרות כל מה שמתבקש מרשימת הקניות שלמעלה, זו שעוסקת בזהות ובשפה, וגם באובדן זהות ובהיעדר שפה. באלם. בהר, משורר בדרך כלל, עוסק בספר הפרוזה הראשון שלו בתלישות, בהווייה של גלות, בניסיון לזקק מפה ומשם את תחושת הלא-מפה-ולא-משם. ברוב הסיפורים, למשל בזה שנתן לספר את שמו, מצליח בהר לצלול לתוך החומרים הטעונים האלה, מצויד במטען תרבותי עשיר משלו, לשלוח אזכורים לכל עבר, לקחת את הניכור האורבני מהאורבניה של נהגי אוטובוס לאים, לדחוס אותו לזהות לאומית אבודה של יהודי מזרחי בירושלים, לדבר מגרוננו במבטא הזר של סבו, ולשלוף, דרך כל תחנות הדרך ותחנות התרבות האלה, משהו שגדול בהרבה מסך חלקיו; הוא מציע זהות מורכבת משלו, זהות של היעדר זהות, של חיפוש תמידי .⁽²¹⁾

" בזמן שהוא התהפכה לשוני, ועם שהגיע ראש חודש תמוז נתקע לי בפה, עמוק עמוק בגרון, עמוק מן הגרון, המבטא הערבי. כך, כשהייתי באמצע הליכת רחוב, חזר אלי המבטא הערבי של סבא אנואר עליו השלום, וכמה ניסיתי להוציא אותו מתוכי ולהשליכו באחד הפחים הציבוריים ככה לא הצלחתי. ניסיתי ניסיתי לרכך את העי"ן לרכך את העי"ן כמו אמא, שעשתה זאת בילדותה נוכח המורים ושאר התלמידים, אבל זרים עוברים רק קיבעו אותי במקומי; ניסיתי לרכך את החי"ת ולעשות אותה כ"ף, ניסיתי להרחיק את הצד"י מן הסמ"ך, ניסיתי לצאת מן הקו"ף העיראקית הזאת, ולא צלח המאמץ " .⁽²²⁾

وهנה כאשר הוא אומר " ניסיתי לצאת מן הקו"ף העיראקית הזאת " הוא רוצה לומר שייך למשפחה ממוצא בגדדי העיראקי , וגם הוא משתמש מלת תמוז העיראקית במקום מלת חודש יולי העברית והוא נסה לרכך את עצור העי"ן , החי"ת ולעשות אותה כ "ף , נסה להיות המבטא העברי כמו המבטא אשכנזי ולא הצליח.

" אבל כשהשוטרים היו נעצרים מולי לא היתה נמצאת לי ולו תעודה אחת שתספר להם על עברי ועתידי. ואז הייתי מתחיל עושה טלפונים, אומר לשוטר, תראה, רק מאתמול המבטא שלי ערבי ככה, כבד כזה, והוא בכלל לא פלשתינאי הוא עיראקי " .⁽²³⁾

" וכל הזמן כאשר ניסיתי לדבר אליהם ערבית מן הקצת והעילג שדעתי , יצאה לי איזו עברית במבטא ערבי עד שחשבו כמעט אני לועג עליהם , ואלמלא המבטא שהיה עיראקי כל- כך , ואלמלא זה הם בטוחים שאני לועג להם .

אבל ככה עם המבטא התבלבלו , חשבו אני לועג לעראקים לסדאם חוסיין , או אולי אני איזה עיראקי ישן , שנותר לו מבטא אבל נשכחה שפתו " .⁽²⁴⁾

" אין חידקל חוצה את ירושלים, והמייתו לא משתיקה את הגבולות הקמים עלינו, הגבולים המפרידים ביני לבין עצמי, אני לא שם לא כאן, לא מזרח לא מערב, לא קולי עכשיו ולא קולות עברי, ומה יהיה בסוף " .⁽²⁵⁾

" והם היו עונים מיד, לא מתמהמהים למשמע הצלולים, ופתאום גם להם נעשה מבטא ערבי כבד כל כך, והם בדיוק היו שומעים ברקע איזה עוד פתלתל או קאנון עיקש, והם היו מברכים אותי "אהלן ביכ" ומכנים אותי "יא חביבי" ושואלים אותי "אשלונוכ" ונפרדים ממני ב"סלמתכ", ומה יכלו השוטרים, איך יכלו להאמין לי, אחרי שכל חברי זנחו אותי כך, שאני בן ישראל ולא בן ישמעאל " .⁽²⁶⁾

" וכששבתי הביתה מן ההליכה הראשונה ברחובות עם מבטאי החדש וחיפושי השוטרים על גופי, היתה זוגתי מתפלאת על קולי " .⁽²⁷⁾

צריכים אנו להיות אמני – סיפור מובהקים קוסמים במלים היוצרות אורה ומעלות תמונות ואסויאציות , שאם לא כן , לא יקשיב איש לדברינו ⁽²⁸⁾.

" ואז היו בודקים אותי באטיות, מפשפשים בבגדי, עוברים על פני גופי עם גלאי המתכות, מפשיטים אותי בשתיקתם היסודית ממלים ומחשבות, מחפשים עמוק בשכבות כסויות עורי את טינתי, תרים אחר חגורות נפץ, חגורות נפץ בלבי, ששים לנטרל כל חפץ חשוד. וכשהיו השוטרים ניצבים עלי בזוגות, היה אחד אומר לרעהו אחרי כמה רגעים כשהתארכה בדיקתם, תראה הוא נימול, הוא באמת יהודי הערבי הזה, ושני היה אומר, גם ערבי נימול " .⁽²⁹⁾

פה תדעו כמה הן הטינה והשנאה שמסתיר אותו היהודי הספרדי על הממשלה ועל המערב עד שתוצרו חגורות נפץ בסכל לפני הלב עד שתופחות ותתפוצצות , והגיע הדבר שהם פשפשו וחפשו כל דבר בגופו עד שפשטו אותו מבגדיו הפנימיים לראות האם הוא נימול או לא , כי היהודים י המסלמים שניהם ינמלו .

" וחגורות הנפץ אינן מעניינות במילה, והיו ממשיכים בחיפושיהם. ובאמת באותו הזמן שהנחתי את גופי להם החלו נולדות חגורות נפץ על לבי, החלו תופחות ומסרבות להיות מנוטרלות, רועמות רועמות. אבל כיוון שלא היו עשויות פלדה או אבק שריפה הצליחו לחמוק מן הגלאים המוכשרים " .⁽³⁰⁾

ח'ג'ו'ר'ו'ת' ה'נ'פ'ץ' ו'ח'ו'מ'ר'י' פ'צ'צ'ו'ת' ה'צ'ל'י'ח'ו' ל'ב'ר'ו'ח' ו'ל'ה'ח'ל'ץ' מ'ן' ה'ג'ל'א'י'ם' ה'מ'ו'כ'ש'ר'י'ם' מ'פ'נ'ה' ש'ה'ם' ל'א' ה'י'ו' ע'ש'ו'י'ם' מ'ה'פ'ל'ד'ה' א'ו' א'פ'ק' כ'י' ה'ם' ח'ג'ו'ר'ו'ת' נ'פ'ץ' ש'ת'פ'ח'ו' י'ה'ת'נ'פ'ח'ו'ת'ב'מ'ש'ך' ה'ז'מ'ן' כ'ת'ו'צ'א'ה' ל'מ'ד'י'נ'י'ו'ת' ה'ג'ז'ע'נ'י'ו'ת' ו'ה'פ'ל'י'ה' נ'ג'ד' ה'י'ה'ו'ד'י'ם' ה'ס'פ'ר'ד'י'ם' ו'ה'ב'א'י'ם' מ'מ'ד'י'נ'ו'ת' ע'ר'ב' א'פ'י'לו' ה'י'ו' ע'ו'מ'ד'י'ם' ל'ה'ת'פ'צ'ץ' .

" ה'י'י'ת'י' א'נ'י' ה'ו'ל'ך' ב'ר'ח'ו'ב'ו'ת' ע'ש'יר'י' פ'ל'ש'ת'י'ן , ו'ח'ש'ב'ת'י' א'ו'ל'י' י'ד'ב'רו' א'ל'י' ה'ם' ב'כ'ב'ו'ד' , ל'א' כ'מ'ו' ה'ש'ו'ט'ר'י'ם' , ק'י'ו'ו'י'ת'י' א'ו'כ'ל' ל'ס'פ'ר' ל'ה'ם' כ'מ'ה' ק'ר'א'ת'י' ע'ל' ה'ס'ו'פ'ר' ו'ה'מ'ח'נ'ך' ח'ל'י'ל' א'ל-ס'כ'א'כ'י'נ'י' , ו'כ'מ'ה' ר'צ'י'ת'י' ל'ה'ת'י'ד'ד' ע'ם' נ'כ'ד'י'ו' , ו'ה'י'י'ת'י' ה'ו'ל'ך' ב'י'נ'י'ה'ם' " .⁽³¹⁾

כ'א'ן' כ'א'ש'ר' ה'ל'ך' ה'ס'ו'פ'ר' ע'צ'מ'ו' ש'ה'ו'א' ג'ב'ו'ר' ה'ס'פ'ו'ר' ו'ה'א'י'ש'י'ו'ת' ה'ר'א'ש'י'ת' א'ל' ר'ח'ו'ב'ו'ת' ע'ש'יר'י' פ'ל'ס'ט'י'ן' ו'ה'י'ה' צ'ו'ע'ד' ה'ו'א' ה'י'ה' מ'ק'ו'ו'ה' ש'י'ת'ח'ס'ו' א'ת'ו' ב'כ'ב'ו'ד' מ'פ'נ'ה' , ש'ה'ו'א' מ'מו'צ'א' ע'ר'ב'י'ת' ל'כ'ן' ה'ו'א' ה'י'ה' ר'ו'צ'ה' ל'ר'א'ו'ת' א'ת' נ'כ'ד'י'ו' ש'ל' ח'ל'י'ל' א'ל' ס'כ'א'כ'י'נ'י' , ה'י'ה' מ'ק'ו'ו'ה' ל'ה'ת'ע'ר'ב' ע'מ'ה'ם' א'ל' נ'ס'י'ו'נו' נ'כ'ש'ל' ב'ג'ל'ל' א'י' י'כ'ו'ל'ת'ו' ל'נ'מ'ו'ס'ב'ת'ו'כ'ם' ו'י'ת'ק'ב'לו' א'ו'ת'ו' כ'ע'ר'ב'י' כ'ה'י'ו' י'ר'או' א'ו'ת'ו' כ'י'ה'ו'ד'י' א'י'נ'ו' ש'ו'נ'ה' נ'ש'א'ר' ה'י'ה'ו'ד'י'ם' ג'ו'ז'ל'י' א'ד'מ'ת'ם' .

" ו'ע'ו'ד' מ'ע'ט' , ה'י'ת'ה' מ'ס'ב'י'ר'ה' ל'י' ז'ו'ג'ת'י' ו'ד'י'ב'ו'ר'ה' ר'ו'ע'ד' , ר'ג'ע' מ'צ'פ'י'ן' א'ל' מ'צ'ר'י' ה'ב'ו'ס'פ'ו'רו'ס' ו'ר'ג'ע' מ'ד'ר'י'ם' א'ל' מ'פ'ר'ץ' ע'ד'ן , ה'ד'י'ב'ו'ק' ה'ז'ה' נ'ו'ג'ע' ג'ם' ב'א'ש'כ'נ'ז'י'ם' . א'צ'ל'ם' ת'ה'א' ה'ה'ש'ת'נ'ו'ת' א'ט'י'ת' י'ו'ת'ר' , ה'ת'נ'ב'א'ה' , כ'י' ה'ש'ת'כ'נ'ע'ו' י'ל'ד'י'ה'ם' ש'מ'ב'ט'א' ה'ו'ר'י'ה'ם' ו'ה'ו'ר'י' ה'ו'ר'י'ה'ם' ה'י'ה' ב'מ'ק'ו'רו' א'מ'ר'י'ק'א'י' , ו'א'צ'ל'ם' מ'ו'ע'ט' י'ו'ת'ר' ה'ז'י'כ'רו'ן' ה'מו'ח'ש' ש'ל' ד'י'ב'ו'ר'ם' ה'י'ש'ן' " .⁽³²⁾

ו'כ'א'ן' מ'ד'ב'ר' ל'נו' ע'ל' מ'ו'צ'א'ה' ש'ל' א'ש'ת'ו' , ש'ה'ו'א' ה'ש'ת'מ'ש' פ'ו' ב'מ'ל'ה' ע'ר'ב'י'ת' " ז'ו'ג'ת'י' " ב'מ'ק'ו'ם' " א'ש'ת'י' " , ו'ה'ו'א' מ'ב'ה'י'ר' ל'נו' ש'א'ש'ת'ו' מ'ש'ת'י'י'כ'ת' ל'ע'ר'ב'י'ם' מ'ת'מ'ן' מ'צ'ד' א'ב'י'ה' ו'ל'ת'ו'ר'כ'י'ם' מ'צ'ד' א'מ'ה' , ה'ד'י'ב'ו'ק' ה'ז'ה' נ'ע'ש'ה' ג'ם' נ'פ'ו'ץ' ב'ק'ר'ב'י' ה'א'ש'כ'נ'ז'י'ם' א'ב'ל' ב'ר'ת'ם' א'י'ט'י' מ'ע'ט' .

" א'ב'ל' ע'ו'ד' מ'ע'ט' י'י'ש'מ'ע'ו' כ'א'ן' מ'ח'ד'ש' ב'ר'ח'ו'ב'ו'ת' ה'מ'ב'ט'א' ה'פ'ו'ל'נ'י' ו'ה'ה'ו'נ'ג'ר'י' ו'ה'ר'ו'מ'נ'י' ו'ה'ג'ר'מ'נ'י' ו'ה'א'ו'ק'ר'א'י'נ'י' , ו'מ'כ'ך' ח'ו'ש'ש'י'ם' י'ו'ת'ר' מ'כ'ל' ה'מ'מו'נ'י'ם' ע'ל' ב'י'ט'ח'ו'ן' ה'צ'י'ב'ו'ר' , ח'ש'ש'ם' ש'א'ז' ל'א' י'י'מ'צ'א'ו' ק'ר'י'י'נ'י'ם' ל'ש'ל'ו'ח' א'ל' צ'ב'א'ו'ת' ה'ר'ד'י'ו' , ל'א' י'י'מ'צ'א'ו' מ'ו'ר'י'ם' ל'ה'ו'ר'ו'ת' ס'ו'ד' מ'ב'ט'א' נ'כ'ו'ן' ל'י'ל'ד'י'נו' " .⁽³³⁾

א'ח'ר'י' ש'ה'ד'ב'ו'ק' ה'ו'ע'ב'ר' ל'א'ש'כ'נ'ז'י'ם' , ד'ב'ר' ט'ב'ע'י' ש'ת'ש'מ'ע' ב'ק'ר'ו'ב' ב'ר'ח'ו'ב' א'ת' ה'מ'ב'ט'א' ה'פ'ו'ל'ו'נ'י' , א'ו'ק'ר'א'נ'י' , ה'ה'נ'ו'ג'ר'י' , ה'ר'ו'מ'נ'י' , ו'ה'ג'ר'מ'נ'י' , ל'כ'ן' ז'ה' ה'י'א' ה'ח'ב'ר'ה' ה'י'ש'ר'א'ל'י'ת' מ'ש'ת'ל'ב'ת' ו'מ'מו'ז'ג'ת' מ'ה'ע'מ'י'ם' ה'מ'ע'ר'ב'י'י'ם' ה'א'ש'כ'נ'א'ז'י'י'ם' ה'א'ל'ה' , ו'ד'ב'ר' ז'ה' י'ב'י'א' ל'י'ד'י' פ'ח'ד' ל'א'ח'ר'א'י'י'ם' ש'רו'צ'י'ם' ל'ש'מ'ו'ר' ע'ל' ל'ש'ו'ן' א'ח'ת' א'ו'ג'ד'ת' כ'ל' ה'ע'ם' ה'י'ש'ר'א'י'ל'י' ש'ה'י'א' ה'ל'ש'ו'ן' ה'ע'ב'ר'י'ת' כ'מ'ו' ש'ה'ם' ר'ו'א'י'ם' .

" א'ם' ת'מ'ש'י'ך' א'ת' ה'ד'י'ב'ו'ר' ה'ז'ה' ה'נ'מ'ש'ך' מ'מ'ך' ת'ר'ח'ק' מ'ן' ה'מ'ל'ג'ו'ת' , א'מ'ר' א'ב'י' ו'צ'ד'ק' מ'א'ו'ד' מ'א'ו'ד' , א'ם' ל'א' ת'ש'ו'ב' א'ל' ד'י'ב'ו'ר'נו' ה'פ'ש'ו'ט' מ'ה' י'ה'י'ה' ע'ל'י'ך' , א'מ'ר'ה' א'מ'י' ו'צ'ד'ק'ה' מ'א'ו'ד' מ'א'ו'ד' " .⁽³⁴⁾

ה'א'ב' מ'ד'ב'ר' ע'ם' ב'נ'ו' ו'מ'נ'ס'ה' ל'מ'נ'ו'ע' א'ו'ת'ו' ל'ה'מ'ש'י'ך' ל'ד'ב'ר' ב'נ'י'ב' ה'ז'ר' ע'ל' ל'ש'ו'נו' ו'א'ו'מ'ר' ל'ו' כ'י' א'ת'ה' ת'י'א'ס'ר' מ'ן' ה'מ'ל'ג'ו'ת' א'ם' ל'א' ת'ח'ז'ו'ר' ל'ש'פ'ת'נ'ן' ה'פ'ש'ו'ט'ה' , ו'ז'א'ת' א'ו'מ'ר'ת' כ'י' ר'ו'ב' ה'ז'כ'י'ו'נ'י'ם' י'ל'כו' ל'א'ש'כ'נ'ז'י'ם' ב'ז'מ'ן' ש'בו' י'י'א'ס'רו' מ'י' ש'ה'י'ה' ה'ג'י'י'ת'ו' ע'ר'ב'י'ת' א'ו' ס'פ'ר'ד'י'ת' .

" י'כ'ו'ל'ת'י' ל'ע'ש'ו'ת' , ו'ה'ם' ד'ו'א'ג'י'ם' מ'א'ו'ד' א'ת' ע'ת'י'ד'י' , ו'ל'א' ש'לו'ו'ת' ל'ב'י' ה'ח'ר'ב'ה' , ו'ל'א' א'ב'נ'י' ל'ב'י' ה'ש'ב'ו'ר'ו'ת' , ו'ל'א' פ'י'נ'ו'ת' ל'ב'י' ה'מ'ח'ו'ד'ד'ו'ת' , ל'א' י'כ'לו' ל'ע'ז'ו'ר' ל'ה'ע'ב'י'ר' מ'מ'נ'י' א'ת' ה'ג'ז'י'ר'ה' " .⁽³⁵⁾

ו'ה'נ'ה' ה'ם' ב'נ'י-ב'י'ת'ו' מ'ת'י'ר'א'י'ם' ע'ל' ע'ת'י'ד'ו' מ'מ'ש' א'ב'ל' מ'ה' ה'ו'א' ע'ו'ש'ה' ל'ל'בו' ה'ש'ב'ו'ר' , ל'כ'ו' ש'ע'ו'ב'ד' ב'נ'ג'ד' ל'ש'כ'לו' , א'ב'ל' א'י'ן' י'ש' ת'ו'ע'ל'ת' כ'י' א'ף' א'ח'ד' י'כ'ו'ל' ו'ג'ם' א'פ'י'לו' ב'נ'י-ב'י'ת'ו' ל'ע'ז'ו'ר' א'ו'ת'ו' .

" وזוגתי החלה מתנבאת על המציאות בפתגמים ספניוליים, אומרת לי פתגם זה שאמי היתה משתמשת בו, אמנם איני זוכרת איך היתה אומרת בשפתה, אך את מבטאה אני זוכרת. זה הביקור האחרון של הבריאות לפני המוות, לחשה ואז החלה מבהרת, אלו פרפורי גוסס ולא תחיית מתים, וכבר יודעים בגבוהים שבמדורים".⁽³⁶⁾

אמו רצתה לאמור לו אל תשמח בדרך הגייתך החדשה כי זה לא ניצחון, אלה הם רגעים של גסיסה, הרגע של יציאת הרוח, זה הוא המותק של הרוח שיבוא לאיש שמותו יהיה קרוב, ויהיה חזק וידבר בצורה טובה אחרי שהיה חולה אינו יכול לדבר, והיא אומרת לו בני אלה הם רגעים של גסיסה, ולא רגעים של תחייה.

" ונשארתי במדבר למאכל עופות דורסים בשבילך, כדי שלא תזכור אותי, שלא תהיה כואב כמוני, ואיך שיניך נוגסות שוב את מילותי, ואיפה, מחזות ירושלים אחרים, אין בתי-תה, אין חידקל חוצה את העיר לרחמים, אבל אני לא מצאתי את מותי בירושלים, גם לא בעיר הולדתי, אני מת במדבר שביניהן, הרבה מדבר שתיקה".⁽³⁷⁾

והנה הסב שלו משוחח אתו ואומר לו כי נשאר לבדו במדבר תועה, לא הוא חי בירושלים משכוננו החדש ולא בעיר בגדאד, מקום הולדתו, שחידקל חוצה אותה לשתי מחציות, זאת אומרת הוא לא נחשב מדבר בעברית כמו שהיא בישראל, לכן העדיף לחיות בבידול במדבר השתק, זאת אומרת הסב שלו כמוהו אינו יכול להשתלב.

" קחו, קראו את סיפורי, אמא אבא, קראו את כל סיפורי שכך הסתרתיםכם שנים רבות, הרי גם אתם אותה גלות, אותה שתיקה, אותה זרות בין לב לגוף ובין מחשבה לדיבור, אולי תדעו כיצד תיפתר העליל".⁽³⁸⁾

למרות שהוריו אינם מצהירים בתחושת הזרות והגלות שהם היו כבר חווים בגוף מולדת החדשה " ישראל " ותחושת הגעגועים הטמונה בלב (למולדת הראשונה), אלא שהם עודדים אותו להגות בשפתם של האשכנזים.

" והורי דיבור ראשון התכחשו, אמר אבא לא זה בננו ולא זה הזקן שגידלנו, אמרה אמא ואיפה, לנו אין מבטא הזה, אמרו ביחד לפקידים לא היה לו מאין לרשת מבטא זה, לא מן המשפחה הפנימית, סבא שלו אנואר מת לפני לידתו, בן שלנו לא".

" דיבור שני רמזו, ואם לא תיטיב שאת נשוב הביתה ממתקן הכליאה מאוכזבי דורות, ואם תיטיב שאת ותעזוב את הסיפורים, את הסיפור הזה, את הדיבור הזה והשתיקה הזאת ותדבר עמנו בשפתנו, נישאר כאן עמך עד שתהיה נידון לצאת לחופשי, עד שנהיה כולנו יחד נידונים.

ולא ידעו הורי כי שבתי אל לבם, לא ידעו, ולא ידעו כי פחדיהם כולם שבו עלי, לא ידעו".⁽³⁹⁾

לאחר שנאסר בגלל מראהו והגותו המזרחית, הוריו ביקשו ממנו לזנוח את ההגיה שהוא משתמש בה, שלפי דעתם הוא איננו יורש אותה אפילו מסבא העיראקי שלו אנוור, וגם כדי להיחלץ מהמצב הקשה שנשקע בו ויחזור עמם הביתה.

הסכום

הספור מדבר בקצור על איש " יהודי מזרחי " מבני הדור השלישי או הרביעי, שהוא לומד השפה הערבית בקהיר ולא צנעא ולא בכגדאד שאליה הוא משתיך.

אבותיו השתלבו בחברה הישראלית שתופסת בה, תרבות היהודיים הארופיים המקום הראשון, שהיא לכונה בתרבות באשכנזית.

הפגישה בין העולים הבאים ממדינות המזרח אל החברה הישראלית היתה פגישה פוגעת .

ונתגלה להם פתע כי תרבותם היהודית היסודית היוותה מניע בינם לבין החברה החדשה במקום להיותה גשר , היא עוררת הביזוי והאיבה , גם כי נושא התרבות הזו נחשבים בעלי ערך נמוך וזרים מהחברה מהחדשה . לכן הופיע להם מהשכונה ב " משבר הזהות "

מסקנות

- הספור מדגיש על כי סגנון ההתייחסות העליוני והאלים ששולל הזהות , היא הסבה העקרית להולדות חגורות הנפץ , שנוצרות בשכלים והלבבות בתחלה , ואולי לא יהיה זה מניע להגזמה באמירה כי הספור מגין על המבצעים מות קדושים אבל הוא לקח צריך להרהר בו ולעמוד בפניו והלקח פה מכוון לקורא הערבי המשומש במטרה ביצירה ספרותית ומושך אותו לחשוף בהשתמשויות האלימות שעושים אותם חיילי הכבוש נגד הפלסטיניים , ברצועה ובתוך הקו הירוק .
- הספור נחשב כצעקה מתאחרת נגד הכפייה התרבותית והחברתית שמשמשים בה האשכנזים נגד הספרדים , בטענה כי הם באים ממדינות ערביות " הלא מתפתחות " ולכן לא תהיה להם זכות בהתמנות התפקידים ההגנתיים , ואם רצו לקבל אשרת כניסה בהתעודה הזהות הישראלית אם חיבים להתלבש את התרבות האשכנזית וההתגלות הבולטת ביותר שלה היא דרך הגית השפה העברית , " היהודים הערבים " הוגים , ח , ע , צ , והאשכנזים אינם יכולים לעשות זאת והמתרון לכך הוא (ח) נהגה (ח) , ו (ע) נהגה (א) , ו (צ) (נהגה (ס) , (ק) נהגה (כ) ומשלא עושה זה נעשה לספרדי (לא מתפתח) ועל כן מצרף ההתוך שנהגה אותה ישראל מאז יסודה להפריש רקמה חברתית אחד מתואם ואחרי 80 שנה מוכיחה מדינה זו כשלונה והעניקים במזרחי , הרוסי , והאתיופי , מתעוררים ויש נפואות על התעוררות אטית תוך התרבויות האשכנזיות מסתעמות .
- הסופר תוחב בספורו מלים פעלות משמעות חזקה , בשעת קביעת זמן הספור הוא משתמש בחדש תמוז שהוא החדש הרביעי בלוח השנה העברית , ויהודי עיראק הביאו אתם שם זה מבבל במאה החמישית לפנה הספירה , ושם זה נשאל משמו של האל הבבלי הקדום תמוז שהוא האל של הפריון והשגשוג שימות בזמן הקציר כל שנה ויחיה באביב . והאל תמוז נזכר בתנך בספר יחזקאל 1: 8 (והנה-שם הנשים יושבות , מבכות את-תמוז) .
- הקלסתר של האירוניה נראה חזק בספור מתוך התרבות השוררת או התרבות האשכנזית ונכדי היהודים המערביים בעלי השפעה בישראל ומתיהרים בתרבותם עם זאת נופלים שבויי התרבות האמרקנית הגבוה ביותר מנקודה מבטם , והדוגמה למסורת אותה (עשית השנוי אצלם הולך לאט מפנה שבניהם המתיהרים חושבים כי הדיאלקטים של אבותיהם היו בעקב אמריקאית) .
- וגם האירוניה מאנשי המשטרה אכזרים הגסים על כל יהודי ספרדי כמוהם על אף שהמקצוע השפל הזה בישראל שלא עובדים פו בגלל סכנות המבצעים הפדייתים , עובדים פו הספרדים , הפרדוקס הוא השוטר הספרדי מדכא את האזרח הספרדי .
- הסופר חסר העלילה אבל הוא מבוסס על המדה הדרמטית העולה השופעת בפרטים שמשרתת הרעיון העקרי , עם זאת הספור לא נצרך ליופי השפה ושיריות הסגנון וזה הוא שמרכיש אותו תכונה ספרותית ומוציא בו ממסגרת מאמר המחאת .
- הסופר השתמש בנרטיב הספרותית מלים בניב עיראקי .
- סופרים רבים קבעו שיטה מגבל בנרטיב הספרותית פעם יהיה בגוף ראשון (אנא)ופעמים יהיה בבגוף (אתה) בפעם שלישי מתוך אדם בבגוף שלישי (הוא) , בעוד המספר ל אירועים בספור הזה אלמוג בהר מציג את האירועים מתוך עצמו כמספר .

שוליים

1- Abdallah marouf omar . Israel Jerusalem , and the identity crisis, antaraabangs kegian asia, barat international jornal of west asian studies 2011.

- 2- د . المسيري ، عبد الوهاب ، الأدب اليهودي وازمة الهوية في اسرائيل ، .http:// www.voltairenet .
- 3- د . امارة محمد ، اللغة والهوية في اسرائيل ، .http:// www wata .
- 4- دوتشير ، اسحق ، اليهودي واللايهودي، ترجمة ماهر الكيالي ، المؤسسة العربية للدراسات والنشر، بيروت ، ط٢ سنة ١٩٧٨ ص٣٤ .
- 5- http:// www arditi.com
- 6- http:// www en . panim . org.il
- 7- دوتشير ، اسحق ، اليهودي واللايهودي ، مصدر سابق ص٧٦ .
- 8- صايغ ، هلدا – التمييز ضد اليهود الشرقيين في اسرائيل ، دراسات فلسطينية عدد ٨٥ ، ١٩٧١ ص٢٨ .
- 9- صايغ ، هلدا – التمييز ضد اليهود الشرقيين في اسرائيل ، نفس المصدر ص٣١ .
- 10- د . امارة محمد ، اللغة والهوية في اسرائيل مصدر سابق
- 11- د . امارة محمد- نفس المصدر، .http:// www wata .
- 12- بشارة – عزمي ، بين الهاني لانحنو ، הבניית זהויות וזהות ישראלית – הוצאת הקיבוץ המאוחד – תל אביב ١٩٩٩- عم ٩ .
- 13- د . سلمان ، سلمان رشيد ، حركة الفهود السود في اسرائيل – دراسات فلسطينية ، مصدر سابق ص ٩١ .
- * (تנועת הפנתרים השחורים החדשים היא התנועה שהחליטה למרוד על מדיניות ההפלייה והעוול והיא התחילה לעבוד על ידי סטודינט ממקור מורוקو נקרא "אבי הקרמילי" ، שיכול לאגוד בין הבחורים לבין המשכילים מהסטודינטים . سعديا مرشيغو היה המנהיג של ארגון זה ، שהיה מהווה מ- ٨ יחידים בראשונה. והמנהיגים האלה קראו את השם של תנועה זו על שם של תנועה בארצות הברית באותו שם מגינה על זכויותם של הכושים ונאבקה נגד האפלייה הגזעית . המאנפיסטו הראשון של התנועה הוציאו אותו הפנתרים השחורים החדשים ב- ٢ מרס ١٩٧١ . ينظر د . سلمان ، سلمان رشيد ، حركة الفهود السود في اسرائيل – دراسات فلسطينية ، نفس المصدر، ص٩١ – ٩٢ .
- 14 – גולדברג ، לאה – אמנות הספור – עיונים בצורת/הספור הקצר ובתולדותיו – הקיבוץ הארצי השומר הצעיר ، מרחביה ١٩٩٧ عم ٧ .
- ١٥ – אברהם – אבן שושן ، המלון החדשה – הוצאת קרית – ספר בעם ירושלים כרכים א – ד כרך ראשון – א – ד ١٩٧٩ عم ٦٥٦ .
- ١٦ – عمارة ، محمد ، مخاطر العولمة على الهوية الثقافية – دار نهضة مصر للطباعة والنشر - ط١، فبراير ١٩٩٩ ص٦ .
- ١٧- د.البازعي ،سعد- شرفات للرؤية .http:// www.saa lbaei. com
- ١٨ – د.البازعي ،سعد- شرفات للرؤية ، المصدر نفسه .
- ١٩ – http:// www. am –oved .
- ٢٠ – ألموغ بهر .http:// www .wikipedia .org
- ٢١ – http:// www. Almogbehr . world press. com
- ٢٢ – ألموغ بهر – أنا من آل -يهود . كوبץ سفורים ، ١٩٩٦- ٢٠٠٨ عم ٥٥ .
- ٢٣ – شمس ، عم' ٥٦ .
- ٢٤ – شمس ، شمس .
- ٢٥ – شمس ، عم' 63 .
- ٢٦ – شمس ، عم' 56 .
- ٢٧ – شمس ، عم' 59 .
- ٢٨ – غولدبرگ ، لاه – أمנות הספור شمس ، عم' 124 .
- ٢٩ – ألموغ بهر – أنا من آل -يهود ، شمس ، عم' 57 .
- ٣٠ – شمس ، عم' 57 .
- ٣١ – شمس ، عم' 58 .
- ٣٢ – شمس ، شمس .

- ٣٣- شمس ، عملا 60 .
 ٣٤- شمس ، شمس
 ٣٥- شمس ، شمس
 ٣٦- شمس ، عملا 61 .
 ٣٧- شمس ، شمس .
 ٣٨- شمس ، عملا 62 .
 ٣٩- شمس ، عملا 63 .

المقורות

1- Abdallah marouf omar . Israel Jerusalem , and the identity crisis, antaraabangs kegian asia, barat international journal of west asian studies 2011.

- ٢- دوتشير ، اسحق ، اليهودي واللايهودي، ترجمة ماهر الكيالي ، المؤسسة العربية للدراسات والنشر، بيروت ، ط٢ سنة ١٩٧٨ .
 ٣- صايغ ، هلدا - التمييز ضد اليهود الشرقيين في اسرائيل ، دراسات فلسطينية عدد ٨٥ ، ١٩٧١ .
 ٤ - عمارة ، محمد ، مخاطر العولمة على الهوية الثقافية - دار نهضة مصر للطباعة والنشر - ط١ ، فبراير ١٩٩٩ .
 ٥- ألموگ بهر - انما من آل -يهود . كوبيخ سفوريم ، ١٩٩٦ - ٢٠٠٨ .
 ٦- أبرهام - ابن شوشن ، الملون الحادشة - هוצات كريت - سفر بعيم يروشليم كركيم أ - د كرك راشون - أ - د ١٩٧٩ .
 ٧- - غولدبرگ ، لاه - امنوت السفور - عيونيم בצורת / السفور הקצר ובתולדותיו - הקיבוץ הארצי השומר הצעיר ، מרחביה ١٩٩٧ .
 ٨- بشارة - عزمي ، بين هاني لانهنو ، הבניית זהויות וזהות ישראלית - הוצאת הקיבוץ המאוחד - תל אביב ١٩٩٩ .
 ٩ - http:// www. Almogbehr . world press. com
 ١٠- ألموگ بهر .http:// www .wikipedia .org .
 ١١ - http:// www am -oved .
 ١٢- د.البازعي ، سعد- شرفات للرؤية http:// www.saa lbaei com
 ١٣- http:// www en . panim . org.il
 ١٤ د . المسيري ، عيد الوهاب ، الأدب اليهودي وازمة الهوية في اسرائيل ، http:// www wata .
 ١٥ د . امارة محمد ، اللغة والهوية في اسرائيل ، المركز الفلسطيني للأعلام .wata
 http:// www " مدار " .
 http:// www ardit.com -16